

חובבי ציון

חלק א'

You like this.

התקופה

**כעשרים שנה לאחר הופעתם של
מבשרי הציונות (שנות ה - 80 של
המאה ה - 19), קמה ברוסיה
התנועה הלאומית הראשונה
בתולדות העם היהודי בעת
החדשה: "חיבת ציון".**

חיבת ציון

- **חיבת ציון**, תנועה לאומית יהודית שהוקמה ברוסיה לאחר פרעות תרמ"א - "סופות בנגב" (1881) כדי לפעול לשובו של העם היהודי לארץ ישראל.

מהי התנועה?

- **חיבה** = like **ציון** - לשוב לארץ ציון - ארץ ישראל.
- בקיצור: אוהבי ארץ ישראל
- תנועה - חשוב להסביר מהו ההבדל בין תנועה לבין מבשרי הציונות. התנועה - כלשונה, מטרתה היא להניע רעיונות שהיו מושתתים על רעיונותיהם של מבשרי הציונות.
- אגודות "חובבי ציון" - עשרות ארגונים שצצו בערים שונות
- החברים בתנועה: מתבוללים, חרדים, רבנים
- אמונתם: הפתרון היחיד למצוקת העם היהודי הוא ההתיישבות בארץ ישראל
- כיצד התארגנו? ספונטאנית, בעקבות החשש ליהודים בגולה ובעקבות הלאומיות שהתפתחה באירופה

האוקיינוס האטלנטי

הרי אורלי

רוסיה

נורבגיה

פינלנד

שבדיה

אירלנד

בריטניה

פולין גרמניה

צ'כיה

אוקראינה

צרפת

רומניה

פורטוגל

ספרד

בולגריה

איטליה

יוון

טורקיה

עירק

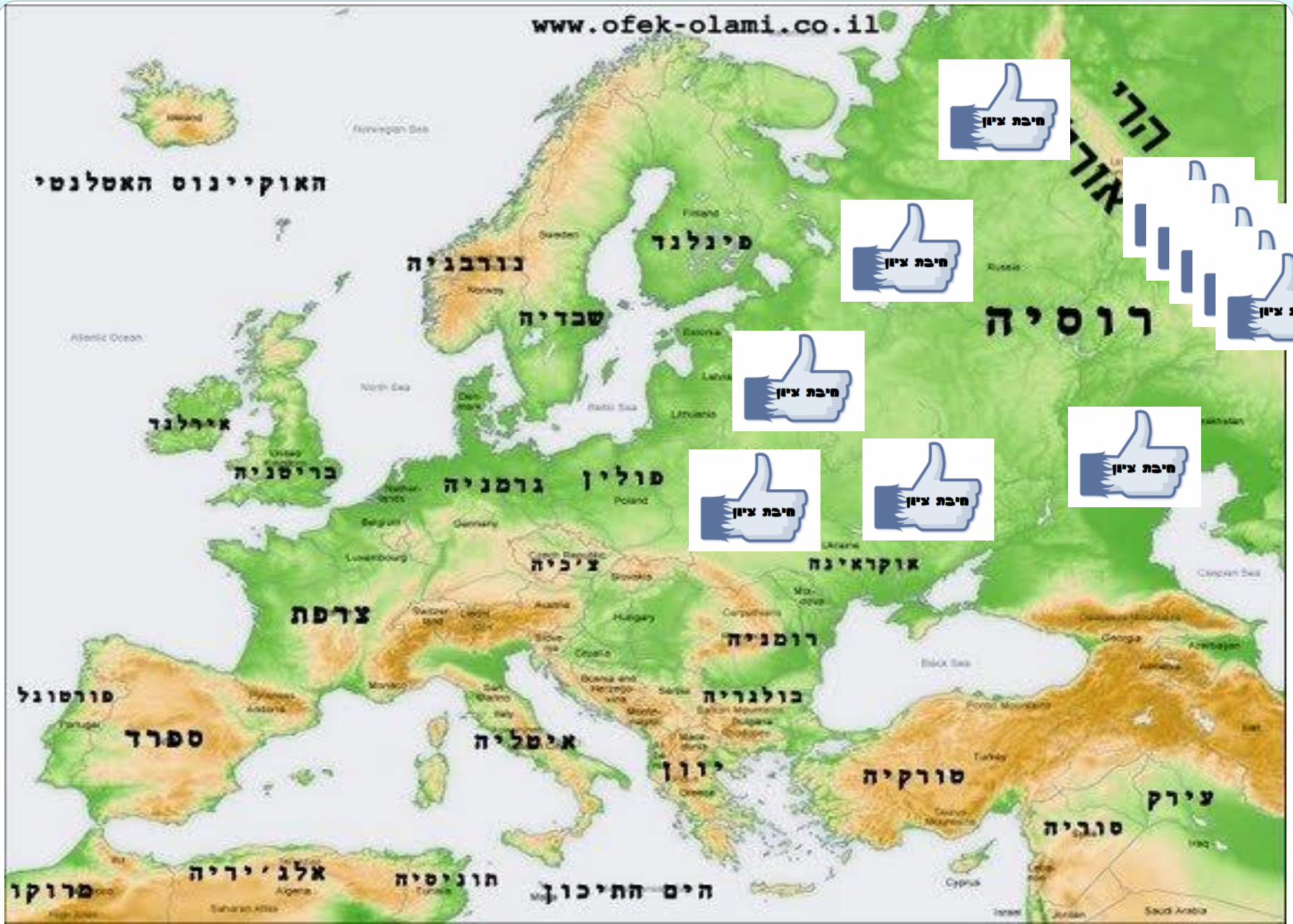
אלג'יריה

חוניסיה

הים-התיכון

סוריה

מרוקו

מטרות האגודות

- שיבת העם היהודי לארצו
- גאולת אדמות בארץ ישראל ע"י רכישה ועבודה חקלאית
- הכרה בינלאומית מצד המעצמות
- הפצת הרעיון הציוני ועידוד העלייה
- סיוע כלכלי למושבות שיקומו בארץ ישראל

מה עשו האגודות לשם הגשמת המטרות?

- טיפלו באיסוף כספים לרכישת הקרקעות בארץ ישראל
- ערכו רשימות של מועמדים לעלייה
- שלחו אנשים כדי לבדוק את המצב בארץ ישראל ולרכוש קרקעות

אריגה ליד טבריה 1894

ירושלים 1842

ביל"ו - אגודה לדוגמא...

- ביל"ו - "בית יעקב לכו ונלכה"
- לאן הולכים? לארץ ישראל
- היסודות: קץ לגלות, הגירה לארץ ישראל, חידוש הלאומיות ע"י התיישבות חקלאית בא"י
- בתחילתה: תנועת הגירה לארץ, בהגיעה לארץ:
תנועה פרודוקטיבית בארץ ישראל
- הגיעו בקיץ 1882, 14 בחורים לארץ ישראל, בהמשך הגיעו עוד כ - 46 עולים. עולים אלה סבלו קשיים רבים בארץ
- תנועה זו הפכה בעיקר למיתוס בעיני הבאים ארצה.

חובבי ציון' בפולטאבה לפני עלייתו של אחד
החברים לישראל

הגורמים להקמת חיבת ציון

- **הגורמים להקמת חיבת ציון**
- **פוגרומים וגזירות ביהודים** – החל מ – 1881 החלו פוגרומים (לדוג' הסופות בנגב) ביהודי מזרח אירופה.
- **מצוקה כלכלית** – דלות ועוני בתחום המושב (רוסיה)
- **עבודת האדמה** – עבודת אדמת ארץ ישראל תחזק את הקשר בין העם לארץ
- **לאומיות** – גם לעם היהודי זכות למדינה משלו
- **אהבה לארץ ישראל** – העלייה הראשונה נעוצה באהבה העצומה לארץ ישראל. חובבי ציון חשו זיקה עמוקה לארץ ישראל מעצם היותם אנשים דתיים ושומרי מסורת.

החידוש של תנועת חובבי ציון

- חיבת ציון הציבה מטרה ברורה : התיישבות בא"י כיעד מרכזי של התנועה הציונית שבה לידי ביטוי בכל העליות.
- הפיכת א"י מאידיאל מופשט לעניין ממשי בעל תוכן לאומי-הקשר בין הלאומיות היהודית לבין המולדת ההיסטורית. בהיותם יהודים שומרי מצוות הבינו חובבי ציון כי רק א"י יכולה לשמש פתרון לאומי מכיוון שרק בה קשור הזיכרון הקולקטיבי של העם היהודי כמרכז דתי ותרבותי.
- א"י הפכה מעתה ללב הדיון והעיסוק הלאומי של כל העם היהודי.

היקף הפעילות

- עד ל - 1890 היו קרוב ל - 140 ועדי פעולה ברחבי מזרח אירופה ו כ - 14,000 חברים. הוועד המפורסם ביותר היה "ועד אודסה".
- **וועד אודסאי** - וועד שהוקם באודסה שברוסיה, על מנת לרכז את פעילות הארגון, בסופו וועד זה הפך להנהלת הארגון. הוועד ריכז תרומות ושלח נציג לקניית אדמות בארץ ישראל.

ועידת קטוביץ (1884) – וועדה שהוקמה בקטוביץ שבין פולין לגרמניה.

- **נשיא הוועדה –** יהודה ליב פינסקר
- מנהיגי חיבת ציון הבינו כי כדי להגיע לפסים מעשיים יש לכנס ועידה כללית לליכוד התנועה.
- בוועדה נכחו 35 נציגים של "חובבי ציון" במדינות שונות
- **מטרתם –** לאחד את כל אגודות החובבים ולפעול יחד
- **החלטות –** לבקש מראש ממשלת תורכיה לאפשר עלייה יהודית לארץ ישראל, לבקש ממשלת רוסיה היתר לפעילות חוקית של "חובבי ציון", לסייע למושבות בארץ.
- **יתרון –** מפגן חשוב, בעקבותיה חל גידול בעולים לארץ.
- **חסרון –** לא קבעה תוכנית פעולה ברורה ולא פתרה את חילוקי הדעות בין הארגונים.

מפת אוקראינה | אטלס חסע אחר למדינות העולם

מקרא למפות	
■	עיר בירה
■	עיר בירה במדינה נובלת
●	עיר/יישוב
●	עיר גדולה
●	עיר בינונית
○	עיר במדינה נובלת
---	גבול בין מדינות
---	גבול זמני/לא מוסכם
---	גבול מנהלי/פנימי
—	כביש מהיר
—	כביש רגיל
▲	כסנה
▲	אתר ארכיאולוגי
▲	ימים ואוקיינוסים
▲	אי/איים
▲	הפירים ומיזורים
▲	ימות ואגמים
▲	נהל איתן/נהר
▲	נהל אכזב
▲	איזור ביצות
▲	מלחה

חשיבות התנועה / הערכת התנועה

- **מסר חינוכי** – הציבה מסר חינוכי ציון ראשון באירופה. התנועה הציבה לעצמה מטרה לאומית ברורה ומסודרת – התיישבות בארץ ישראל, מימוש הרעיונות של "מבשרי הציונות".
- **קראה בחריפות להצלת העם היהודי באירופה**
- המושבות העבריות הראשונות המעטות שהצליחו להקים חברי "חיבת ציון" בארץ ישראל בתקופה הראשונה היוו את היסוד למפעל ההתיישבות הציוני שהתפתח מאוחר יותר למדינת ישראל.
- תנועת "חיבת ציון" השתלבה בתנועה הציונית של הרצל והעניקה לתנועה הציונית שורה של אישים
- **חסרון** – נותרה תנועה קטנה ולא הצליחה לגייס כספים למושבות שהקימה בארץ.